

NR 39

Zagłuszanie estetyki

dr inż. arch. Grzegorz Twardowski

Wydział Architektury Politechniki Krakowskiej

Streszczenie

Tekst analizuje zmiany w postrzeganiu sztuki, estetyki i architektury w kontekście współczesnych przemian kulturowych, politycznych i ideologicznych. Współczesna estetyka, szczególnie w architekturze, odchodzi od tradycyjnych kryteriów oceny na rzecz teorii instytucjonalnej, która podkreśla rolę instytucji i rynku w definiowaniu sztuki. Witruwiańska triada określająca architekturę: piękno formy, dobro użyteczności i prawda konstrukcji odeszła w zapomnienie, ustępując miejsca powierzchownemu połyskowi i ekonomicznym interesom. Estetyka zostaje zagłuszona, wyparta, zredukowana do funkcji opakowania dla nowych „rozwiązań”, „systemów” i „koncepcji”. Współczesna sztuka odwraca się od kategorii piękna, podporządkowując się narracjom instytucjonalnym, rynkowym i ideologicznym. Dzieło przestaje być nośnikiem transcendencji – staje się produktem dyskursu. Należy zaznaczyć, że tworzenie nietrwałego świata architektury, kształtowanego przez manipulacyjne i ideologiczne techniki, przestała być wyrazem artystycznym, a stała się narzędziem wdrażania politycznych i społecznych dogmatów. Sztuka stała się narzędziem ideologicznym – zdominowana przez narracje ekologiczne, ekonomiczne, socjologiczne, a jej komercjalizacja obniżyła poziom kultury i gust odbiorców, promując masowy konsumpcjonizm i powierzchowność. Zamiast dążyć do ponadczasowej estetyki i trwałości, współczesna architektura podąża za modami i trendami, które mają wręcz dogmatyczny charakter. Narzucanie wręcz koncepcji takich jak „zrównoważony rozwój” czy „architektura społeczna” służą jako narzędzia w uzasadnianiu „pomysłów” nowej kultury i formowaniu „nowego człowieka”.